

AMERIŠKE ČETE ZAPUSTILE MEHIKO.

Kasenska ekspedicijska se je vrnila prosmi rok. "Banditje so predalec."

6 MEHIKANOV UMRTIH IN 6 UJETIH.

San Antonio, Tex., 25. avg. — Ameriška kasenska ekspedicijska, obstoječa iz tristo konjenikov, se je vrnila čez mejo, ne da bi bila ujela veliko banditov, ki so bili prijeli dva ameriška svijačka in ju izpustili proti odkupnini. Konjenice je izgubila sled za tolovaji in nadaljno iskanje je bilo nemogoče. Banditje so se razkropili v gorah in njihov vodja Jesus Rentario se nahaja kakih 50 milj od točke, katero je dosegla kasenska ekspedicijska. To je prepričalo ameriške poveljnike, da je predalec, da bi ga bilo mogoče dobiti.

Ameriški poveljniki pravijo, da so zadovoljni z rezultatom, čeprav ni čista njena banditov. Mehiki silikovi so vsaj vedo, da jih meja ne more braniti in da se bodo v bodoče dvakrat premislili predno zapet napadejo Američane ob meji. Konjenice je zasledila nekaj manjših banditskih tolp na mehiških tleh in četi je bilo ubitih, šest ujetih in nekaj ranjenih, toda dočista topla ni bila v zvezi s Jesusom Rentarijem.

Vojaki, ki so se vrnilli na ameriška tla, so zelo utrujeni vsled šestdnevne jete in vsi okropjeni s blatom. Tolevali so vsi čez pod mlaki nabavili in postali jih je zalotil dol.

UMRTOBOLNIŠKI URLOV BENOI STAVKAVO V RAS- NIS MESSIAH.

V Los Angelesu je prišlo do stavkov.

Nashville, Tenn. — Tukaj so stavkali cestnoobolniški uslužbeni, ker je družba enostavno odklonila njih zahtevo. Kompanija je pač mislila, da bo ugnala stavkajoče uslužbence in najela stovkokaar, da z njimi vzdržijo promet na cestnih železnicah. Najprvo je poslala le nekaj voz iz remiz, če, če se poizkus obnese, doda promet še nekaj voz, ki jih je imela pripravljene v rezervah. Komaj se so vozovi prikazali na ulicah, ki so jih vodili stavkokaar, je občinstvo padlo po stavkokaar, ki so se hitro umaknili v remiza, družba je pa opustila vsak nadaljni poizkus obratovati vozove s stavkokaar.

Uslužbeni zahtevajo, da družba nastavi vse uslužbence, ki jih je odpustila radi delovanja za organizacijo, in priznanje organizacije.

Louisville, Ky. — Tukaj je stavkalo 1.300 cestnoobolniških uslužbencev, ker je družba trmoglavo odklonila vse zahteve uslužbencev. Družba je poskusila obratovati vozove s stavkokaar, kar je povzročilo nemire, pri katerih je bilo osem in dvačest oseb ranjenih. Osem oseb je zadobilo prav teška poškodba. Največ je bilo ranjenih stavkokaar, katero je ljudstvo potegnilo s voz in pretopilo.

East St. Louis. — Polofaj v cestnoobolniški stavki je ostal nespremenjen. Silisti ni še nič, da namerava družba odnehati od svojega trmoglavnega stališča. Promet cestne železnice je ustavljen. Valed stavka je prisadeti šest-najst mest.

Los Angeles, Cal. — Tukaj so stavkali uslužbeni, ker je družba odklonila njih zahteve in je gluh za vsako pametno besedo. Prišlo je že do izgredov. Na Centralni cesti se je zbrala množica, ki je želela do pet sto oseb. Potegnili je stavkokaar s voz in jih pretople. Družba se ni dala sebe zmenjena, da je pri volji pogajati se s uslužbeni.

GENERAL KI NE MARA OKREMONIJI.

San Francisco, Cal. — Generalni major John F. Morrison je bil odklikovan s kolajno za izredno službo. Da se izogne vsem ceremonijam, katere sovrši, si je general sam pripel kolajno na pral.

FARMARJI SE ORGANIZIRAJO.

Washington, Ind. — V okraju Davis se je vpisalo pet sto farmarjev v "Farmarsko federacijo". Med farmarji prodira spoznanje, da ne dosežejo nič, če niso organizirani.

SRBILJA SE PRIPRAVLJA NA VOJNO Z RUMUNILJO ZA RADI BANATA.

Paris, 25. avg. — Rumunaka vlada je odklonila zaključek mirovne konference, da deli Banat s Srbijo. "Echo de Paris" poroča, da se Srbija pripravlja za splošno demobilizacijo in vojno proti Rumunaki.

RUDARJI ZANTEVAJO SESTURNI DELAVNIK.

Ta zahteva je bila stavljena na zborovanja sindikatov vseh distriktov.

Wilkesbarre, Pa. — Rudarji so se letošnjo letoletje pripravili, da morajo skrajšati delavnik, če hočejo, da bodo skozi vse leto zaposleni. Zadnje sime in poletje so se pripravili, da proizvedejo več premoga, kot ga potrebuje industrija. V nekaterih rudniških so delali skozi celo leto, v drugih so delali le nekaj dni v tednu, v nekaterih so pa počivali par mesecev. Komaj je bilo akcijeno premirje, ni bilo več opaziti tistega življenja v premogovi industriji kot v vojnem času. Rudarji so pričeli dobivati nepriznane polnične in prejemale so jih skozi vse leto. Ta dejstva so jih privedla do spoznanja, da mora skrajšati delavnik, če hočejo, da bodo zaposleni skozi vse leto.

Konvencija zastopnikov iz vseh distriktov je adrestral tudi William Green, predsednik tajnih rudarske organizacije. V svojem govoru je poudarjal, da je treba skrajšati delavnik, da bodo delali vseh šest mesecev.

Govoril je: "Mi hočemo, da se vsak moč pridruži organizaciji, kajti zaprta delavnica je edina garancija, da dobimo, kar zahtevamo." Izjavil je, da so rudarji pripravili, da lahko proizvedejo ravno toliko premoga, čeprav se skrajša delavnik.

John L. Lewis je poslujoči predsednik rudarske organizacije, toda porval je Greena, da razloži konvenciji cilje organizacije. Imenovan je bil poseben odbor, da izdelava merzdno lestvico za leto 1920.

ZAMORNO LINČAN.

Louisburg, N. C. — Zamorec Walter Elliott je bil obtožen, da je napadel čeno nekega farmarja. Bil je aretiran in šerif, ga je odvedel v okrajni zapor. Na potu v zapor ga je istrigala držal in odvedla na vrt neke cerkve. Tamkaj ga je ustrelila in ga obesila na drevo pred cerkvijo.

FRONILICA IN ŽELEZNICE.

New York, N. Y. — Organizacija, ki nasprotuje prohibiciji je podala izjavo, v kateri izjavlja, da bodo železnice izgubile zavoljo prohibicije dve sto petdeset milijonov dolarjev na leto.

GENERAL KI NE MARA OKREMONIJI.

San Francisco, Cal. — Generalni major John F. Morrison je bil odklikovan s kolajno za izredno službo. Da se izogne vsem ceremonijam, katere sovrši, si je general sam pripel kolajno na pral.

FARMARJI SE ORGANIZIRAJO.

Washington, Ind. — V okraju Davis se je vpisalo pet sto farmarjev v "Farmarsko federacijo". Med farmarji prodira spoznanje, da ne dosežejo nič, če niso organizirani.

AMERIKA ODPOKLIČE VOJAŠTVO IZ SIBIRIJE.

Čete zapuste Sibirijo; Kolčak ne vzdrži ali pade sam; boljševiki v ofenzivi na jugu.

POLJAKI DOBE RUSKA KRESTA ZA NAGRADO.

London, 25. avg. — Brediška brojevka iz Moskve poroča, da so revolucionarne čete obkolile Vladivostok. Mesto je polno begunov. Japonsko bojno brodovje je priplulo v luko.

Vladivostok, 14. avg. — Kolčakov čete so se umaknile od reke Tobol proti reki Irti, ki se nahaja 175 milj zapadno od Omska.

Washington, 25. avg. — Vojni department dela priprave za izpraznitev Sibirije kolikor se tiče ameriških čet. Vojni tajnik Baker je poklican, da pojasni pred odsekem zunanjih zadev v poslanski zbornici kaj je namen ameriških čet v Sibiriji; uradniki vojnega departamenta so izjavili večkrat, da edini namen je bil pomagati Angliji, Franciji in Japonski protektoratu sibirsko železnico. Iz tega razloga je bilo poslanih 8200 ameriških vojakov v Vladivostok.

Uradniki vojnega departamenta so mnenja, da v prihodnjih treh mesecih bo Kolčak v stanju sam siliti železnico pred zastrelimi četami boljševikov. Ako pa Kolčak v treh mesecih ne bo zmogel obdržati kontrole nad železnico, tedaj so boljševiki tako močni, da bo treba velike ameriške armade s armadami sovršnikov vrst, ako hočejo istrigati Rusijo iz rok boljševikov.

Uradniki ameriške armade so prepričani, da v stanju popolnega poraza Kolčaka Amerika ne bo napovedala vojne sovršni Rusiji in vsled tega je potrebno, da ameriške čete dmprej odidejo iz Rusije. Upati je, da bodo čete doma najkasneje okrog 30. novembra t. l.

Priporočilo ameriškega poslanka Morrisa v Tokiju, da naj Združene države pripoznajo Kolčakovo vlado čez mesec dni, stoni na pričakovanju, da bo Kolčak ustavil sovjetsko ofenzivo v Sibiriji. Po mnenju generala Gravesa, načelnika ameriške ekspedicijske v Sibiriji, ki se zdaj mudi v glavnem stanu Kolčakovih čet, ima Kolčak močno utrjeno obrambno črto ob reki Tobol in ko pride zima, bo nadaljna boljševiška ofenziva nemogoča. Medtem upa Kolčak na združitev svojih čet s Denikinovi naker misli reokupirati važnejše železniške postojanke v okolici Uralov in predirati nazaj v Rusijo.

Umaknitev ameriških čet iz Sibirije pa ne pomeni, da bo Amerika popolnoma odtegnila pomoč carističnim silam v Rusiji. Poliljanje Hvil, orožja in streliva v Sibirijo se bo nadaljevalo.

London, 25. avg. — Brediška uradna depeša iz Moskve se glasi, da so sovjetske čete zasledile Tambov in reokupirale Kamliin ob Volgi na južno-zapadni (Denikinovi) fronti.

Kodanj, 25. avg. — Iz Minska poročajo, da je neki svijaček prinesel vest iz Kamence-Podolskija, da so ukrajinske čete generala Petlura okupirale Kijev, vsi Podolje in večji del Volinije v Ukrajini.

Bern, 25. avg. — Tukajšnja ukrajinska misija je prejela brzojavko generala Petlura, datirano 20. avg., da Poljska dobi malo-ruska mesta Rovno, Dubno in Zitomir po dogovoru s ukrajinsko protiboljševičko vlado.

Kristijanji, Novreška, 25. avg. — Veliki angleški transporti, naloženi s četami in municijo, dohajajo dnevno v Murmanski, severna Rusija. Poročilo se glasi, da angleški transportni parniki pripeljejo dvakrat toliko čet kolikor jih odpelje domov. Iz Helsinkijev izjavljajo, da je dejal general Balakovič, da Petrograd pade pred oktobrom. Končni napad na Petrograd se prične čim zavrniki (Družba na 2. strani, 4. strani)

SOCIALISTI ZMAGALI PRI VOLITVAH NA BOL-GARAKEM.

Ženeva, Svica. — Iz Sofije poročajo, da je bila stranka pristaveš bivšega ministrskega predsednika Radoslavova dočela poražena pri legislativnih volitvah na Bolgarakem. Stranke levice — socialisti in kmečka republikanska stranka — so dobile največ mandatov.

REP. STRANKA BI RADA PRIDOBILA ŽENE.

VODITELJI SE RAZGOVARJAJO O SREDSTVIH ZA PRIDOBITEV ŽEN.

Žena je postala važen faktor v političnem življenju.

Indianapolis, Ind. — Voditelji starih strank se zavedajo, da bodo žene pri prihodnjih predsedniških volitvah igralo zelo važno vlogo in kdor bo pridobil ženske glasove, bo tudi zmagal. Dokler ženske niso imele volilne pravice, niso žele pri voditeljih starih strank nič, ali pa ravno toliko kot injasamski delavec, ki tudi nima volilne pravice. Ali zdaj so prišli voditelji obeh starih strank skupaj glave in se posevetovali, na kakšen način pridobe žene za svojo stranko, dapravno imata obe stranki v svoji aredi velika nasprotnika ženske volilne pravice in ne more niti ena stranka izjaviti, da so val njeni priredniki v kongresu glasovali za ženske volilne pravice.

Voditelji republikanske stranke se odpravili v Severinovan razpravljati, na kakšen način pridobe žene za republikansko stranko.

Sklepnili so, da organizirajo volilne v posebni organizaciji, ker mislija, da bodo tako najkloje pritaglni žene, da bodo glasovale za republikanske kandidate. Izrabiti hočejo draginjo za agitatorično sredstvo. Z draginjo se da vplivati na žene, ker so volilke kot gospodinja večalmanj prizadete od tje.

Ravno to bodo poskusili tudi demokratje in izgravalje se bodo, da se odpravili draginjo.

Delavske žene ne pojdejo ne z eni ne z drugo staro stranko, kajti pripravile so se lahko, da stranki ne zastopata delavskih interesov. Če bodo ravnale pametno, se ne bodo pridružile klubom, ki jih zdaj ustanovljajo žene političarjev starih strank, ampak glasovale bodo za kandidate, ki so jih postavili politično organizirani delavci in ki nimajo nobenih stikov s starimi strankami.

BANDEŽE SO OROPALI TOVARNIŠKO DRUŠTO.

Chicago, Ill. — Maskirani banditje so vlomili v tovarno Templeton-Kenly Co. Ltd., v kateri izdelujejo železniško opremo. Zvezali so nočnega čuvaja, naker so s silo odprli dva blagajni. Odneli so pet sto dolarjev v znakah in gotovini in tisoč dolarjev v čekih.

SKRIVAJTE SDRAVILA PRED OTOCLO.

Rushville, Ind. — Osemnajst mesecev stari Lloyd A. Newman je svedel več medijskih zavitev, v katerih je bil strup. Dete je svedela umrlo. To je že drugo dete v tem okraju, ki je umrlo v enem tednu radi nepsajne staršev.

ZINSKA PŠENICA JE BILA DOBEK RAZKRODVANA.

Washington, D. C. — Poljedelski department naznanja, da oziroma ni bila tako razkrovdvana, da je bil večji del pšenice vrščen v nižje razrede. Poročila iz Kansas Cityja govore, da je bilo 77.7% pšenice vrščen v tretji ali višji razred. Poročilo iz Oklahome je pa še ugodnejše.

SENAT MORDA UŽENE WILSONA.

63 SENATORJEV JE ZA REZERVIRANJE PRAVIC.

Senator Thomas je napadel delavstvo.

Washington, D. C. — Koncem minolega tedna so vas znamenja govorila, da se je pojačala opozicija republikancev proti mirovni pogodbi.

Odgovor in pojasnjevanja predsednika niso vied voditeljem opozicije in radi tega so se odločili, da pritisnejo za izdelovanje modifikacij v mirovni pogodbi.

Opozicijonalcem se je zdaj pridružil tudi senator Thomas, demokrat iz države Colorado. V svojem govoru je kritiziral določbe glede delavstva v pogodbi. Svaril je delavstvo, naj nikar ne sprejme teh določb, ker bo delavstvo padlo na življenski nivo evropskega in azijskega delavstva, če bodo te točke sprejete.

Opozicija zdaj postoji iz devet in štirideset republikancev in štirih demokratov. Edini so le v tem, da zahtevajo modifikacije, ali vsaka skupina zahteva drugačno modifikacije.

Na pr. senatorju Thomasu niso vied določbe glede delavstva v pogodbi in pridružil se je opoziciji. Dejaj je, da pogodba prama delavstvo kot razred, radi tega ho nastalo tudi razredno gibanje. S takim gibanjem pa senator Thomas ni zadovoljen in pridružil se je opoziciji. Nekateri senatorji niso zadovoljni s šantungsko koncesijo in pridružil so se opoziciji drugi imajo sopet druge vzroke.

MAKIL MARY V BLAVNO GANE WELLY, KETON WAZADNJKI.

Prišli so denudrat napredna profesorja.

Chicago, Ill. — Nasadnjaki, katerim je vsak napredek v sloveški družbi tam v peti, so pričeli zdaj s gonje proti naprednim profesorjem, ki predavajo politično ekonomijo in sociologijo. Te nasadnjake nasmalce, ki menda toliko razumejo o politični ekonomiji in sociologiji, kakor ocel o stranju, izjavljajo, da so nauki teh profesorjev popolnoma enaki s nauki I. W. W.

Stvar je tale. Profesor sociologije vidi stvar v drugi luči, kot šlovec, ki na študira sociologije. V sociologiji pomeni beseda revolucija nekaj drugega, kot če to besedo spregovori policaj, ki si ne more predstavljati druge revolucije, kot nasilne in krvave. Sociologu na pr. pomeni besedo narod, to kar je za druge država, medtem ko navadno ljudstvo to-maši besedo narod tako, da pomeni le ljudi, ki govore en jezik.

Nasadnjaki so šli tako daleč, da so ovdčili nekega profesorja justinsema departamentu, ki je bil ravnokar imenovan profesorjem sociologije na univerzi De Pauw, Ind. Fotografirali so njegovo privatno pismo.

Prepričani smo, da bo justični department tako sodil o tem pismu, kot smo omenili zgoraj, kajti v justičnem departamentu so vendar ljudje, ki so sami pobajali na univerze in so pri predavanjih stikali se v nekaj družega, kot omenja profesor Calhoun v svojem pismu, in kljub temu se ni svet podri.

WISCONSIN OSTANE MEKA ZA ŽENJE DUŠE.

Madison, Wis. — V zapadnem sveznem wisconsinškem distriktu bo dovoljeno prodajati neopojno pivo in vino. V vsakem slučaju bo moral državni pravdnik dokazati, da je pivo ali vino opojno. Tako se glasi razsodba sodnika A. L. Sanborna v zadevi treh salunarjev, ki so bili obtoženi, da so prodajali pivo, v katerem je bilo 2.02 do 3.90% alkohola.

Državni pravdnik ni mogel dokazati, da je tako pivo opojno.

ANGLIJA DOBI \$83,757,250 ZA PREVAŽANJE AMERICA-NOV V FRANCIJO.

Washington, 24. avg. — Angleška in ameriška vlada sta se končno pobotali zaradi voinine, ki jo mora Amerika plačati Angliji za prevažanje vojaških čet čez morje na njenih parnikih. Amerika bo plačala \$81.75 za vsakega vojaka ali \$83,757,250 za 1,027,000 mož.

ANGLIJA POLOŽILA ROKO NA TIBET.

Imperialistično osvajače Velika Britanija ima novo letvo.

POGODBA S KITAJSKO ZA "PROTEKTORAT" NOVEGA KORA ANIJE.

Washington, D. C. — Mesopotamija, Persija, Egipt, Arabija, nemške kolonije severno od ekvatorja — in zdaj še Tibet!

Tako raste imperij Velika Britanija po vojni za demokracijo! Najnovejša vest se glasi, da je Anglija pravkar sklenila pogodbo s Kitajsko, da dobi Tibet avtonomijo in Anglija bo reorganizirala finančne in druge "sklepe", da se razvije gospodarstvo in industrija v omenjeni deželi. To se pravi, da bo Tibet popolnoma pod ekonomskim vplivom Velike Britanije.

Indija je zdaj zavarovana pred invazijo. Kadar Anglija skuplja še Afganistan, kjer se zdaj vrti njena kampanja "proti boljševizmu", tedaj bo Indija ograjena od vseh strani in britanska čemena se bo razširila od skrajnega severa do južnega.

MALI MESARJI RAZGOVARJAJO VELIKO PETORICO.

"Verjamejo" v mahn zahteve in zaloge na trgu.

Washington, D. C. — Mesarske petorice napenja vas svojo moč, da se ubrani Kenyonovega zakona, ki ji dela največjo preglavo.

Pred senatnim poljedelskim odsekem so bili zaslišani tudi takozvani "neodvisni" mesarji, da povejo svoje mnenje o priporočilih zvezne obrine komisije, ki priporoča najstrožjo kontrolo nad mesno industrijo.

Ti mali mesarji, ki jih lahko velika mesarska petorica pritisne ob steno, kadar hoče, so pripovedovali senatorjem, da prav živo konkurirajo veliki mesarski petorici. Za konkurenca se pojavlja pri nakupovanju živine in pri prodaji mesa. Dejaj so, da so prepričani, da bo zakon zahteva in zaloge varoval konsumente.

Senatorja Kenyon in Capper sta stavila tem zagovornikom mesarske petorice več vprašanj.

"Ali nima institutova pisarna nalogo, da se bojuje proti vsaki regulaciji?" je senator Kenyon vprašal T. Davis Hilla, ki je vodil deputacelo malih mesarjev.

"Nisem uradnik," se je izognil temu vprašanju Hill, "toda jaz razumem stvar tako, da hočejo biti familijarni z vsemi zakonskimi predlogami, ki se tičejo industrije."

"Razumite, ne rečem, da so na napačnem potu," je nadaljeval senator Kenyon, "ali da niso njih metode poštene. Ali vam je kaj znanega o njihovih agentih in šanikarjih tukaj, kdo jih bo plačal?"

"Mislim, da raspisajo naklado," je dejal Hill. "To je navadna pot."

PRIVATNA JAHTA WABEDLA NA KLEOL.

New Bedford, Mass. — Privatna jahta "United States", lastni-na polkovnika Waltera Eliotta, je nasledila pred valobranom Paderna. Jahta ima luknjo na dnu in se je nagnila do 45 stopinj na desno stran.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE
GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Cena oglasov po dogovoru. Rokopisi se ne vračajo.

Narodna: Zedinjene države (vzven Chicago) in Kanada \$4.00 na leto, \$2.00 na pol leta in \$1.00 za tri mesece; Chicago \$5.00 na leto, \$2.75 na pol leta, \$1.40 za tri mesece, in za izmenstvo \$7.00.

Naslov za vse, kar ima stik s letnikom

"PROSVETA"

2687 So. Lawrence Avenue, Chicago, Illinois.

"THE ENLIGHTENMENT"

Organ of the Slovene National Benefit Society.

Owned by the Slovene National Benefit Society.

Advertising rates on agreement.

Subscription: United States (except Chicago) and Canada \$4 per year; Chicago \$5.00, and foreign countries \$7.00 per year.

Datum v obljubljeni št. (Julija 20-19) poleg vsega imena in naslova pomeni, da vam je s tem dnem potekla naročnina. Posvetite jo pravočasno, da se vam ne ustavi list.

BLAZNO PRIPOROČILO.

V Uniontownu, Pa., živi zdravnik, ki si predstavlja odpravo draginje na prav enostaven način. Zdravnik priporoča, da naj se vse ameriško ljudstvo teden dni posti. Z drugimi besedami pomani, da naj noben človek skozi teden dni nič ne je in naj uživa le vodo in profitarji bodo na kolenih prosili, da naj ljudstvo kupi živila, ki jih imajo na prodaj. Učeni zdravnik je preračunal, če se bo vse ljudstvo skozi teden dni postilo, da bodo profitarji imeli sto petdeset milijonov dolarjev izgube. Po zdravnikovem prepričanju bo ljudstvo imelo še druge dobrote in ne bo samo prihranilo denarja, če se bo skozi teden dni postilo, ampak bo bogatejši tudi na zdravju.

Kdo ve kaj bi se vse zgodilo, če bi ljudje ubogali zdravnika in se takole postili skozi teden dni, ali če bi se iz navdušenja do dobrega zdravja postili kar dva tedna, da bi se tako vtrdili v zdravju, da bi jim ne bilo treba več plačevati visokih zdravniških in lekarnarskih računov? Nekateri bi se res tako dobro počutili, da bi prenehali jesti, ker bi od lakote umrli. Drugi bi tako shujšali, da bi mislili, da so jetični in basali bi si po prestanem postu želodec, da bi še enkrat toliko zajedli, kot če bi se nikdar ne postili.

Najboljše bi bilo, da bi modri zdravnik priporočil, naj se ljudje odvadijo jesti in naj žive od besed, ki prihajajo iz božjih ust, ker bi tako ugnali živežne profitarje za vse večne čase.

Zdravnik, ki je prišel s tem blaznim priporočilom na dan, ni najbrž še nikdar trdo delal v svojem življenju in je vzel mero po sebi. Če bi učeni zdravnik delal v jeklarni, ladjedelnici, rudniku ali opravljal katero drugo naporno ročno delo, bi kmalu spoznal, kakšno bedarijo je priporočil in jo še akusaj zaviti v znanstveni plašč. Tistim, ki vsaki dan pasajo lenobo skozi štiri in dvajset ur in sede vsaki dan po trikrat ali še večkrat pri polnih skledah, ker drugi zanjo delajo, bi post prav nič ne škodil, ampak bi jim še koristil, ker bi izpraznili svoje nabasane trebuhe. Ali število teh ljudi je tako majhno, da se ti ljudje lahko postijo skozi mesec dni, pa profitarji še ne bodo občutili, da se kdo posti.

Ako bi bil zdravnik v Uniontownu prfhranil ta nasvet zase, bi mu še danes rekli ljudje, da je pameten človek, tako se pa lahko dogodi, da izgubi še tiste paciente, ki jih ima, ker se ljudje radi ne zdravijo pri ljudeh, ki dajejo nasvete, kakeršni so na mestu v blaznici.

Veliko gromenja, pa malo dežja. — Te dni slišimo veliko zabavljanja na profitarje. Vse vpije križem, da se morajo zapreti, ker je to edino zdravilo ranje. Ali nihče ne pokaže, kje je treba prijeti profitarje, dasiravno hodijo med nami kot spoštovani in ugledni državljani.

Well, dandanes neradi vlačijo v zapor ljudi, ki so oblečeni v fino obleko in nosijo igle z dijamantom v svoji kravati, kajti ječe in kaznilnice so bile v prvi vrsti zgrajene za potepuhe v strgani obleki in druge male grešnike.

Svet se obrača. — Jugoslovanski republikanci so postali oboževalci monarhov in čika Pere, slovenski kraljevaši pa predbojevnik za republikansko formo vlade v Jugoslaviji. Kdor ne verjame, naj čita tetko s ceste sv. Klare, pa bo izveličan.

Kdo je najbolj živahen agitator za delavsko organizacijo? — Če delavec predloži to vprašanje svojemu podjetniku ali vodju tovarne, takoj mu bo naštel pol tuceta imen, nikdar se pa ne bo spomnil, da storjena in neporavnana krivica povzroča največja agitacijo med delavci.

Tako ne pojde! — Če bo vsakdo z dušo in telesom zahteval, da se ne sme nič odrezati od njegovega profita, ne bomo nikdar odpravili draginje.

Ako bi bilo manj — domišljavosti pri nekaterih ljudeh, bi že zdavnej spoznali, da so zgrešili svoj poklic.

DOPISI.

Fort Des Moines, Ia. — Ko sem malo bolj natanko preimeli dogodke in doživljanje mojega uboganja in bivanja v Chicagu, sem spoznal, da ima v nekaterih rečeh globok pomen in čudovite posledice.

Niš hudega sluteč in ne nameravajoč, sem vžival svoboda mešans, letajoč po stranskih hodnikih ob zelo visokih stropih. V več krajih so bili napisali voljaški klubovi in hotelov, kjer debe fantje razno postrežbo. Vse to sem dovedao ogledoval in zidal krog sebe — kot originalen "dopec" z zapadnih prerij, brez intelektualnosti — in nisem zapanil, da me gleda "cel boné" deklet, — ki je reprezentiral vse škakle narodnosti. To ni sicer nič posebnega in ne pravil bi, da ni bilo, kot so rečeno, čudovitih posledic. Resčno se, ker je paš naravn red, da zalega fanta dekleta rade gledajo. In jaz — khm — — — — —

Da pridemo zopet pred tisti boné? "Zaleda, da je naša žena," je nritajeno govorila evatka špansko meksikanskega pokoljenja. "Naš klub ga vasne v očiho!" "Z nami bo šel!" je odločno vzkliknila vitka deklica slabi las in živih oči. "Saj lahko vidite, da je bele rase, šaravna na gloda. Nona ga izdaje! Bil je gotovo vinski brat v prejšnjih dobrih časih, zato se mu še zdaj blišči nos v rdeče-modri barvi."

"Le pokrij se! On je naš," vzklikneta hkrati druge mlajše in šokata šerka širokoplečnega potomca afriških naseljenec, ter napravita proti meni par obšabnih korakov. Gotovo je bila brata na mojem obratu smatrala za kajti na pomoč — so mi priskočili poleg punce tudi nekateri mladi — in ker so mi val dobro delali, sem bil v pretepu deležen naših gospodskih zankala.

Ko smo dokončali te obšabni sport z večjimi ali manjšimi padobitvami, sem mislil, da je stvar zaključena. No, pa se ti pojavi plemeniti pretepi. Vseeno, moj "kriht", katerega niso mogla znebiti punce vseh škaklih narodnosti. Zamorel so se naseljavali na vidno evidenco; to je bilo "kriht" z gloda na prvi, "kriht" dojem je barva na koncu, pa pa senuju bledolice tudi naka letela. Najprvo, seveda, kralji ostrih argumentov; nato pa slufuse in — — — — — ostalo vase.

Tako sem povzročil, da da bi bil direktno kriv, plemenitih ingredov v Chicagu. Je še permedonej, še ima šlovek tako imenitno obliko in polt, da se sanj stepajo dokleta — zamorake in mešane krvi.

V tujaknjem mestu je danes jutraj (13. avgusta 1919), izbruhnil štrajk na posidlih šeleznih. Zahtevajo povljanje plače od prvega marca t. l. Dolgo so se vlekle pogajanja med družbo in zastopniki unije, pa se niso mogli uiniti. Družba pravi, da se zamisliti jelaavskim zahtevam, mena imati sto tisoč dolarjev v to svrhe; toda denarja nima in ne dohodkov, ki bi pokrili to svoto. Delavci posidnih šeleznice so izjavili, da so se naveličali čakati in hočejo takoj ino rešitev tega perečega vprašaja. Posadovale bodo mestne in državne oblasti in akusale doseči sporazum med strankama. Časopis namigujejo, da stavka lahko traja več tednov.

Neko poročilo pravi, da bo polična kara med Fortom in mestom vozila klub stavki, da bodo ranjeni voljaki lahko šli v mesto. Sedoj je petoentna vočna s privilegijem transferja. Najbrž ne bo druge poti, kot vojnjo povlačiti in šeleznidarjem uglediti zahtevi, do kar so opravičeni kot vsi drugi delavci v tem času draginje.

Vremenski bogovi so postali smernejši v temperaturi. Tu pa tam poročajo z dežjem in gupajo vrata hladnih zapic. — Zvečer je pa res lepo med bušenjem listja. Lečeb v travli štejemo svende na nebu in gledam, kolikokrat sv otrne moja . . .

Frank S. Taucher.

Fayette City, Pa. — Od svojega brata v Trbovljah sem dobil naslednje pismo:

...Grozota svetovne vojne je končana, toda nje posledice še sodaj grozno občutne. Zelo rad bi ti še poročal marsikaj, toda ni mi bilo mogoče, ker smo bili zaprti kot v kaki trdnjavi. Tudi v tem pismu ti ne bom opisaval vse

podrobnosti, ker ne vem, ako boš dobil to pismo ali ne. . .

Živ sem še, akoravno imam prav pasje življenje. Beat France je umrl meseca marca. Jaz sem še vedno v Trbovljah, kjer bom najbrže tudi počakal smrti, kajti vojna me je pripravila ob vse, da ne morem nikamor.

Da se mi ne godi posebno dobro, lahko razvidiš iz naslednjega cenika življenskih potrebščin: Obleka, ki je stala pred vojno 50 kron, stane danes 3500 kron; čevlji so še dražji; klobuk stane od sto do 150 kron; srajec od 80 do 100 kron; kg moke od pet do sedem kron, sladkor deset kron; maas 30 kron; govaje meso od 18 do 20 kron; mernik krompirja 30 kron; liter vina 10 do 14 kron.

Ko doblim odgovor na to pismo, ti hočem bolj natanjko opisati sedanje razmere, česar gotovo ne dobiš v časopisih.

Tak je blagoslov vojne, katere so začeli iz slavohlepe in šaljivosti.

John Jane.

Anasonda, Mont. — Odgovor na dopis Jože Ambrožiča v Prosveti št. 185. V zadevi "The Butte Elk Park Extension Mining Company," katere delnice kupujejo naši rojaki, poročam sledeče.

17. avgusta sem bil osebno v "Quasley Block" št. 66. Butte, Mont., kjer se nahaja omenjena kompanija. Tam sem govoril s osebo, ki se mi je predstavila Sherman Mammula, posestnik hotela v Pittsburgu, Pa. Govorila avra dalje šasa in nagovarjal me je, da je to podjetje zelo dobro in dobičkonosno. Bilo je tu več oseb, mislim da po narodnosti so šli. Dognorili smo se, da se peljemo do tega rudnika. Peljal nas je v avtomobilu J. M. M. Dubich trgovec s tiskom v Gerry Indiana in posestnik zemlje, katere se nahaja obliži tega rudnika. Ko smo prišli na določeno mesto, kjer se nahaja rudnik, sem opazil parni stroj, ki je bil spuščen v globino ali v omenjeni rudnik, o katerem trdijo, da je štiri sto ševljev globok. Ko smo prišli na ta rudnik obratuje mi ni šansa, toda po mojem mnenju je več let. Vzal sem s seboj nekoliko te rude, koliko je vredna ne vem. Kar se tiče mene, se mi doti svar ne dopade to pa zato, ker sem že imel opraviti s takimi družbami, toda danes le ne morem nič reči, ker ne vem na kakšen podlagi ta družba obstaja.

Ako bi se hotel šlovek natančno prepričati bi stalo nekoliko denarja, prvič da bi se dala ruda preizkusi, drugič kaj bi oblasti reklo v temu slučaju. Pred vsem so pa pri takih stvari še druge reči, ki bi jih bilo treba preizkusi na mreži, da bi se prišlo do prave barve. Ker danes še nisem zadovoljen stem, ka vsem videl na omenjenemu prostoru, kjer se ta rudnik nahaja, in če rojaki po Pennsylvaniji in drugod zaima, potem se hočem natančno prepričati in poročati od kraja do kraja. Stem jaz ne mislim odkodovati Jugoslovanskega podjetja, ampak še priporočal bi, ali biti moza na pravi pošteni in odkrito srčni podlagi za naš narod.

Jaz od rojakov ne zahtevam denarne podpore, ker to storim za narod, toda samo, ako bi to rojake zanimalo. — Albin Melageier.

Maconah, Pa. — Poročano je bilo, da so premogarji v državi Illinois stopili v stavko. V tujaknji naselbini smo zastrajkali 4. avgusta t. l. Opostarjam vse rojake, da naj se zdržijo popolnoma mirno, ker je stavka v tem času velikega pomen in sicer ne samo za nas, ampak za vse delavstvo. Ne izvajajte in se tudi nikar ne pustite izravati od raznih najetih bujkatev. Ne poslušajte taksosvamih ultraradikalcev, kateri hočejo zapeljati delavce s svojimi bujkajajočimi govori k napostavljenim štrakom, kateri imajo lahko dalekosežne posledice za vse stavkarje.

Dobušiti moram tudi, da smo imeli na šadnji redni društveni seji 17. avgusta na dnevnem redi veliko raznih proujev, kakor tudi prouje za pomoč bednim otrokom v stari domovini. Toda valed izredno slabih razmer, katere so zavladale tukaj je nemogoče ustreči vsem proujem. Toda, kakor hitro se povrnejo normalne razmere, hoemo po močeh se ozirati na te probleme.

Edina prošnja, katere je bila rečena, je ona brata Ludvik Milaveza iz Ohio. Darovali so: Matt Cankar 50c; John Ogrine 50c; Anton Kopac 50c; John Repovi en dolar; Martin Ostrafnik 50c; Aidreus Harvat 25c; E. Jscenšek 25c; Louis Removč 50c; Joe Dechman 50c; Mike Machek 50c. Skupna vsota pet dolarjev, katere sem takoj pošlal na pristojno mesto ter se v imenu nasrečnega brata usijtopleje zahvaljujem vsem darovalcem.

Mike Machek, tajnik.

Valparaiso, Ind. — Akoravno je še nekoliko bolj pozno, se vendar hočem oglasiti, da ne bodo nekateri rojaki mislili, da sem še vedno v Franciji, kjer sem bil devet mesecev, ter se buči za demokracijo, katere pa sedaj zavladala za vsem svetu.

Bojev ne bom opisaval, katerih sem se udeležil, omeniti hočem le kraje, katere sem videl in v katerih sem pomagal poraziti avtokracijo. Prvih bojev sem se udeležil v noči od 10. do 11. oktobra sem bil od 15. julija do desetega avgusta 1918 nato sem bil premeščen na Verdunsko fronto, kjer sem bil od 15. avgusta do 11. oktobra. V noči od 10. do 11. oktobra sem bil pa omenjen od plina, kateri me je tudi zelo obšel. Posebno hude udarke je imel na oči in pljuča. Od tu so me prepeljali v bolnišnico in sicer najprvo v bolnišnico št. 59 in potem v št. 19.

23. novembra so me prepeljali v ameriško taborišče v St. Egeste in od tam pa v Brest. 24. februarja sem se vzel slovo od Francije ter se prišel počasi pomakati na pristanišča proti "Good old U. S. A." Nemogoče mi je popisati, kako občutke sem imel, ko se zapet zagledal po dolgem času Miss Liberty v New Yorkem pristanišču.

23. novembra so me prepeljali v ameriško taborišče v St. Egeste in od tam pa v Brest. 24. februarja sem se vzel slovo od Francije ter se prišel počasi pomakati na pristanišča proti "Good old U. S. A." Nemogoče mi je popisati, kako občutke sem imel, ko se zapet zagledal po dolgem času Miss Liberty v New Yorkem pristanišču.

23. novembra so me prepeljali v ameriško taborišče v St. Egeste in od tam pa v Brest. 24. februarja sem se vzel slovo od Francije ter se prišel počasi pomakati na pristanišča proti "Good old U. S. A." Nemogoče mi je popisati, kako občutke sem imel, ko se zapet zagledal po dolgem času Miss Liberty v New Yorkem pristanišču.

23. novembra so me prepeljali v ameriško taborišče v St. Egeste in od tam pa v Brest. 24. februarja sem se vzel slovo od Francije ter se prišel počasi pomakati na pristanišča proti "Good old U. S. A." Nemogoče mi je popisati, kako občutke sem imel, ko se zapet zagledal po dolgem času Miss Liberty v New Yorkem pristanišču.

23. novembra so me prepeljali v ameriško taborišče v St. Egeste in od tam pa v Brest. 24. februarja sem se vzel slovo od Francije ter se prišel počasi pomakati na pristanišča proti "Good old U. S. A." Nemogoče mi je popisati, kako občutke sem imel, ko se zapet zagledal po dolgem času Miss Liberty v New Yorkem pristanišču.

23. novembra so me prepeljali v ameriško taborišče v St. Egeste in od tam pa v Brest. 24. februarja sem se vzel slovo od Francije ter se prišel počasi pomakati na pristanišča proti "Good old U. S. A." Nemogoče mi je popisati, kako občutke sem imel, ko se zapet zagledal po dolgem času Miss Liberty v New Yorkem pristanišču.

23. novembra so me prepeljali v ameriško taborišče v St. Egeste in od tam pa v Brest. 24. februarja sem se vzel slovo od Francije ter se prišel počasi pomakati na pristanišča proti "Good old U. S. A." Nemogoče mi je popisati, kako občutke sem imel, ko se zapet zagledal po dolgem času Miss Liberty v New Yorkem pristanišču.

23. novembra so me prepeljali v ameriško taborišče v St. Egeste in od tam pa v Brest. 24. februarja sem se vzel slovo od Francije ter se prišel počasi pomakati na pristanišča proti "Good old U. S. A." Nemogoče mi je popisati, kako občutke sem imel, ko se zapet zagledal po dolgem času Miss Liberty v New Yorkem pristanišču.

23. novembra so me prepeljali v ameriško taborišče v St. Egeste in od tam pa v Brest. 24. februarja sem se vzel slovo od Francije ter se prišel počasi pomakati na pristanišča proti "Good old U. S. A." Nemogoče mi je popisati, kako občutke sem imel, ko se zapet zagledal po dolgem času Miss Liberty v New Yorkem pristanišču.

23. novembra so me prepeljali v ameriško taborišče v St. Egeste in od tam pa v Brest. 24. februarja sem se vzel slovo od Francije ter se prišel počasi pomakati na pristanišča proti "Good old U. S. A." Nemogoče mi je popisati, kako občutke sem imel, ko se zapet zagledal po dolgem času Miss Liberty v New Yorkem pristanišču.

23. novembra so me prepeljali v ameriško taborišče v St. Egeste in od tam pa v Brest. 24. februarja sem se vzel slovo od Francije ter se prišel počasi pomakati na pristanišča proti "Good old U. S. A." Nemogoče mi je popisati, kako občutke sem imel, ko se zapet zagledal po dolgem času Miss Liberty v New Yorkem pristanišču.

Grand, Kans. — Splošna stavka premogarjev okrožja 14 in 25 "U. M. W. of America", to je v Kansasu in Misouriju je odložena. Tako je bilo sklenjeno na skupni konferenci odbornikov iz teh okrožij, katere se je vršila v Kansasu Cityju 15. avgusta.

Parol za nameravano splošno stavko sta dalec premogovni družbi "Central Coal Co." in "Domestic Coal Co." pri katerih družbah bo trajala stavka že več tednov, ker na dovolila, da bi premogarji oddali nakupani premog ter vzli gradje iz rovov.

Ti dve imenovani družbi podpirajo vse ostale premogovne družbe v Kansasu in Misouriju pri tej trzni, katere spadajo k "Southwestern Coal Association." Distrikt št. 14 "U. M. W. of America" plača delavcem, kateri nameravajo oditi za delom v druge kraje, vozne listke in radi tega se je že izselilo precejšnje število premogarjev.

Vseh štrajkaških delavcev pri imenovanih dveh družbah je okrog 1500, to je v obeh distriktih.

Kakor se je izrazil predsednik distrikt št. 14, Alex Howat, da bo štrajk trajal toliko časa, dokler družbe ne ugodijo delavcem.

Poročevalec

Wesliah, Minn. — Od svojega brata sem dobil naslednje pismo iz starega kraja, katere naj bo v svari rojakom:

Ljubljana.

Od kar smo se ločili, preostali smo mornari grozno muke in tedava, katere bi ne privoščil niti svetemu najhujšemu sovražniku. Proganjali so nas iz kraja v kraj in vedno v našo bodo ter trpljanje, češ, prelivaj kri, izgubl življenje naj si itak preveč na svetu.

O, kolikokrat sem že blagovol Tebe v teh dolgih petih letih in sem sebi obdal, kakaj nisem le jaz tako naredil kot si Ti, ker si viš v deželi, kjer imajo vsaj šlovske življenje.

Ne morem si predstavljati kaj more šlovek vse pretrpeti radi živida drugih. Vseh letih smo izgubili vse, popolnoma vse, zdravje in premoženje. Oni, kateri so ostali še živi, je tudi še takorekaj pretrpetljeno, da ne kmalo rešijo tega grenkega življenja.

Novem in ne mogem ti popisati sadanje razmere in razmere, v katerih smo moral živeti, ker ti ne moremo od mislih in opisovanju istih ne zadela kap. Povem ti le toliko, da si smolen, da živš med ljudmi in da ti ni treba okužiti tve spode ter vtišti zmešnjave, v kolikor moremo tukaj živeti.

Ostani, kjer si toliko časa, dokler ne bo vse urejeno takaj. Šlovske naj nevarst in vzbogaj me, dokler si prepasno. Ostani tam in akoravno zastuži samo za hrano, pomali na te vrnice in preddaj jih, ker iz njih dobiš popolnoma nikar vloga polnčaja.

Razumem da napade vsakega šlovčka "domotežje", ker ni videl domaših po tolikem času ali boljše je bilo 30 dni zadovoljen kot pa 25 letosten.

Is trojih pisem sem tudi razvidel, da nameravaš poslati nekaj denarja domov. Sverim Te pred takšno odločitvijo, ne napravita ga koraka pod nobenim pogojem ker kasaš se boš oča življenje. Kajti naš denar nima nobene vrednosti! Čakaj toliko časa, da se razmere urade in ne pošlji nič eno minuto prej.

Življenje je tukaj drago, da go tovo ne boš verjel, ako ti opisim. Kg mesa stane od 15 do 20 kron; obleka samo gorja, ako si toliko srečen, da jo tje dobiš, stane 2000 do 3000 kron. Valed tega ni ne moremo dobiti sili najpotrebnejše stvari za sveti in torej, ali ni čudno, če šlovčka tira v ship Oidavost nas je mislila in srečes je oni, kateri ima kaj v šelodec, za obleko se sploh ne brigamo več.

Naj sadostuje ta. Ne bom ti več poljanjeval tujaknjih razmer, ker si lahko predstavljaj našo sodo.

K temu pismu naj omenim toliko, da je bil moj brat še dvekrat tukaj v Edr. državah. V avstrijski armadi je bil preporočil ter se je udeležil vseh bojev. Sedaj je vrnjen na bošadovru južne šeleznice v Ljubljani.

Jakob Ambrožič.

LEVINKA VARNOSTVA.
Anton Svetec, Poper, Gleda. — Navadno se računajo po 1900 avstrijskih klobukih.

NOVICE IZ JUGOSLAVIJE.

ZA VNEUČILIŠNE V LJUBLJANI.

Govor sodruga dr. Drag. Lončarja v seji Narodnega predstavništva v Beogradu dne 9. julija 1919.

Visoka zbornica! Kakor hitro se je slovenski narod odtrgal od Avstro-Ogrske in se združil s Hrvatimi in Srbi v eno državo, takoj se je zopet pojavila stara misel slovenskega vseučilišča. Ustanovila se je v Ljubljani vseučiliška komisija, ki se je pod vodstvom dr. Daniela Mararona lotila teške naloge, da napravi podoben načrt. Naj ji bo za njen trud izrečena naša zahvala! Posebno zahvalo pa dolgujemo v tem trenutku tudi gospodu ministru prosvete za njegovo naklonjenost naši vseučiliški akciji.

Ko danes obravnavamo vprašanje slovenskega vseučilišča v prvi zbornici države SHS v konkretni obliki, s tem smagovito svrhuje mo 70-letno borbo slovenskega naroda za najvišji znanstveni zavod, borbo od leta 1848, dalje, ko se je prvič v Avstriji pojavilo deloma (toda samo začasno) uresničeno te misli. Od tega časa si je slovenski narod neprestano prizadeval in delal za uresničenje te misli. Ves narod brez razlike političnih strank se je družil ob tej misli v mogočno manifestacijo za svoje kulturo. Razlikovali smo se pač glede kraja in glede tipa; toda načelnih razlik med nami sploh ni bilo in jih ni. Ves narod je umil misli. (Ploskanje.)

Ljubljanska univerza s tehniško, ki se danes ustanavlja, nam služi obtem zgodovinskega spomenika na francosko okupacijo naših krajev, ko je Ljubljana izšla nekako visoko iz tihine in tehniško, kakor jo ustanavljamo danes. Pod Avsternikom je to svedela zopet vsehale. Preko sto let je bilo treba, da je dobila Ljubljana nazaj, var je nekdo se imela.

Visoka zbornica! Od 16. stoletja dalje razvijamo Slovenci vsak in svoja književnost in se iz tega vsilila masa oblikujemo v kulturno skupnost. Na tem delu, ki ga je ustvarila zgodovina, vidimo dalje, ker hočemo imeti solidna tla pod seboj. Vsi med nami in ostalimi Jugoslavlani so bili zdaj večinoma, zdaj manjše, kakor so bile pač prilike, v katerih smo živeli in katerih nismo udeleženi sami. Ko pa je napočila časa našega narodnega prepoveda, se je samostavno vedno bolj vedela uveljavljati tudi misel jugoslovenska. Naši veliki močje, kakor Prešeren in Levstik, so pravine pojmovali svojo nalogo med nami, ako so dejali na podlagi, ki je bila zgodovinske dana; brez skakev od tradicionalnega slovenskega zavestno v smeri, proti jugoslovanstvu. Mi, njih potomci, ne moremo in ne smemo drugače, ako hočemo dovesti vsakega posameznika do omike in pojmovanja človeškega dostojanstva; ako hočemo, da bi bila omika ne samo ekstenzivna, ampak tudi intenzivna.

Slovenci smo si v teškem boju s sovražno avstrijsko vlado priborili in ohranili to, kar imamo: svoj jezik in svojo književnost, svojo znanost in svojo umetnost, svoje šolstvo in svojo upravo, skratka: svojo kulturo in svoje gospodarstvo, ki rabita noge in brige, da se moreta spopolniti in dovreči. Visoka škola naj bi bila krona našega stremljenja nazaj, da se razmahnejo vse naše duševne sile, ki so doslej še spale ali služile tujcu.

Za maso naroda so gotovo najbolj potrebne osnovne in srednje šole; toda znanost ima tudi svoje vrhove, ki jih ne dosega vsakdo, a katerih sadove uživa več ali manj vsakdo, ko se širijo splošna izobrazba, tehnične pridobitve in civilizatorne udobnosti življenja. Šeje je treba, da dobiva moderna država sposobne moči iz vseh družinskih slojev; zato naj bi bil dostop najvišje šole omogočen vsem nadarjenim in pridnim brez razlike imetja in stanu. Revščina ne bi smela biti pri tem za preka. Edini oviri na poti do najvišje izobrazbe naj bi bili le noba in nesposobnost.

Univerza je najvišja instanca naroda v vseh znanstvenih in kulturnih vprašanjih. Takega regulatorja, takega znanstvenega

kompensa potrebuje vsak narod, ki je dosegel gotovo višino v kulturnem in gospodarskem razvoju. Ljubljanska univerza ima po svoji legi in političnem položaju sedanjosti še poseben pomen, ker je kulturna trdnjava ob slovenski italijanski meji, moralna opora in privlačna sila za vse one naše rojake, ki nam jih ugrabi italijanski imperijalizem. (Živahno odobravanje in ploskanje.)

Slovenska univerza boji vez med romansko-germanskim zapadom in jugovzhodnim slovanstvom. Ljubljana, Zagreb, Beograd — tri sestrice univerze, ki naj se med seboj spopolnjujejo in med seboj ekumujejo. Slovenski profesorji naj hodijo predavati v Zagreb in Beograd, a arbo-hrvatski v Ljubljano. Vse tri univerze naj znanstveno pripravljajo našo kulturno in gospodarsko zajednico; zakaj ujediniti smo se politično, a kulturno in gospodarsko smo našli, ki se je nastajala. V tem nastajajočem jugoslovenskem narodu naj bi bili tudi Slovenci faktor, ki hoče in more dati skupnosti kaj dobrega.

Univerza v Ljubljani temelji tudi na praktični potrebi. Z ustanovitvijo države Srbov, Hrvatov in Slovencev naraste številno uradnikov in svobodnih poklicev. Za tudi dejanski položaj našega dijaka zahteva takojšnjo ustanovitve vseučilišča v Ljubljani. Vrednotenje vojne in raspada Avstro-Ogrske je mnogo naših dijakov na česti. V tajino ne morejo, ker jih tam ne marajo, ali pa so stroški tako veliki, da jih naši dijaki ne zmorejo. Ne smemo namreč pozabiti, da so naši dijaki ki po večini slabi malih kmetov, obrtnikov, uradnikov in delavcev. Zagrebška in beogradska univerza za našino slovenskega dijaka za nahrat ne moreta priti v poštev zaradi stroškov in svojega ustroja. Mnogi naši dijaki so v sovarnosti, da bodo morali opustiti študije, ako se ne otvori univerza v Ljubljani. Kako naj nadomestijo manjše, ki so jih izgubili med vojno? To vprašanje rešiti tako, da dijaki ne bodo odkodovani v letih in da si bodo vendar mogli oskrbeti potrebno znanje, mora se nje.

Visoka zbornica! Dosedanja najboljše zavodi, ki je ustanovljen znanstvena prispevanja Slovencev, njih kulturna in gospodarska višina so nam lahko porok, da bo univerza v Ljubljani vredna svojega imena ter delala čast narodu in državi. Izjavimo, da glasujemo za zakoniki načrt; toda s načelno opazko o bogoslovnih fakultetah v občli, da namreč niso v pravi zvezi s modernim univerzo, ki nima konfesionalnega značaja. Niso v pravi zvezi ne zato, ker bi ne bilo tam znanstvenih disciplin ali priznanih znanstvenikov, marveč zato, ker spadajo te znanstvene discipline glavno na mednarodno fakulteto, a drugo — kot teorija in praksa posameznih konfesij — v učilišča in vsajajšča dotične cerkve.

Zavržujem: Naj šivi Ljubljanska univerza kot kulturni mejnik in branik zapadnega jugoslovanstva! (Živahno odobravanje in ploskanje.)

Dne 10. jul. je zapustil Ljubljano g. kapitan Cajori, zastopnik ameriške misije za prehrano, ki je po naročilu misije v Sloveniji zasnovo akcije za otroke. Za to akcijo so dale Zdržbene države Severne Amerike brezplačno na raspolago večje množine raznih tehničnih živil, kakor kakao riža, kondenziranega mleka, sladkorja itd. Gospod kapitan Cajori, velike zaslugi v Sloveniji stekel velike zaslugi: njegovemu osebnemu trudu in prizadevanju se imamo zlasti zahvaliti, da se bo ta akcija, ki je izredne važnosti za našo, vseh dolgotrajnega pomanjkanja v vojni izstradanost in izmučeno dečo, tudi še naslednje mesece nadaljevala. Slovenija se bo ljubeznjivega kapitana Cajorija vedno hvalečno spominjala.

Umobolna goriška begunka. — Dne 2. julija t. l. je bila pripeljana v deželno bolnico na opazovalni oddelku baje nekje iz Zidanece mesta okrog 30 let stara umobolna goriška begunka Alojzija Vidintin. Spremljevalca bolnice sta takoj odšla, ne da bi se zgledala v sprejemnem uradu in so radi tega vsi podatki o nji neznan. Imenovana je v soboto dne 5. t. m. ob 8. uri zvečer umrla. Pogreb se je vršil dne 7. julija t. l.

Grosni požar v Zagradcu 8. t. m. je uničil 85 poslopij, pohištvo in obleko, stroje in orodje, kromo

in živila, drva in stetje, več goved in prašičev, mnogim tudi denar. Do 300 ljudi je brez strehe. Velika nimajo kaj djati v usta, niti kaj obleči. Nemogoče je podati natančno sliko velike bede. Da se olajša posredovanje med središnimi in nearečnimi, in da se mlodare pravilno razdeli, se je sestavil pomožni odbor, ki sprejema darove v ta namen.

Uvoz petroleja iz Amerike. — Industrijska zveza je sporočila, da je deželna vlada, oddelk za prehrano, naročila večjo količino petroleja iz Amerike, katerega bo razdelila med trgovce in obrtnike v Jugoslaviji. Interesenti morajo vpeljati pisane prošnje koliko petroleja da rabijo in sicer minimalno količino; v prvi vrsti pridejo v poštev trgovci in potem šele obrtniki.

Dovoljenje za nakup žita. — Ministrstvo za prehrano in obnovo dežel je izdalo nastopno dovoljenje za uvoz v Slovenijo: G. A. Tomkoviču iz Zagreba sedem vagonov koruze; Franu Weissu in Slatku 2 vagona pšenice in tri vagona koruze; Ilji Fradoviču iz Ljubljane 200 komadov prašičev; Danielu Omercu v Belovaru 1 vagon moka v Slovensko Bistrico; Josipu Druškoviču iz Slov. Gradca 3 vagona koruze in 1 vagon pšenice.

Padanje vrednosti dinarja. — Belgrajski "XII. čas" poročajo: Valed napak, ki jih je napravila vlada v valutnem vprašanju, je kurs našega denarja v neprestanem padanju. Dinar je prišel s pet padati, ker se ne more v običajnih rajonih po naredbi ministra za prehrano za dinar ničesar kupiti, temveč samo za krono. Zato je vrednost kroga večja, pa npram temu cena dinarja manjša.

Iskaja 100-kronskih bankovcev na Čehoslovaško. Z odlokom čehoslovaške vlade z dne 4. julija 1919 se čehoslovaški urad priporoča dal v svojem glavnem zakonodajstvu in v vseh podružničnih iskajati čehoslovaške 100-kronske bankovce Avstro-ogrške banke, ki so izgoseni čehoslovaški. Počelo se bo pa objavil rok, kdaj bodo 100-kronski bankovci Avstro-ogrške banke izgoseni po odredbi finančnega ministrstva, nehalo biti plačilno sredstvo čehoslovaške države.

Prepovedna razdelitev ameriških podgor v Kranjski gori. — Tudi je prodala nekaka 33 let stara žena za podporo po svojem v Ameriki bivajočem sinu, katero je al. komisija za preživljanje tudi nakazala, a naš glavni župan, ki ima arš na hčer omenjene žene, poslal je polo nazaj v Radovljico s opombo, da žena dohiva pokojnino dneвно 2 K po svojem moču bivšemu železniškemu stražniku. Dalje je bilo omejeno, da jo ni vnuč nikdar podpiral. To je pač res, da jo ni vnuč nikoli podpiral, pač pa njen sin, kar je s pisni in kuponji dokazalo. Kako naj šivi šlovec take visoke starosti in ki mora plačevati drago stanovanje, hrano in drva s dvema kronama dnevno, ter ki ima vrhu vsega boleho no hčer, ki ji mora streei, in ki nima sploh nikakage premoženja?

Hčerko omenjene žene pa g. župan sovratil, ker mu je ona vedela, da si je pri eni sami razdelitvi sladkorja pridržal teletine 270 kg! Ker pa ni mogel dokazati svoje nedolžnosti pri sodnji (je postopal proti hčerki prodke za podporo sodnjako) moral je plačati vse sodniške stroške in odveta. Ali ni to kavalirsko, da sedaj tako mačkute ter poročda da prehrana dveh oseb pri dohodku 2 K na dan ni ogražena?

Županova prehrana, ker je on velik dobičkar, pač ni bila ogražena, saj je bil načelnik aproviacije. Ishajal je ob lakoti ubogega ljudstva.

Ko pa je prošil bivši obč. tajnik za ameriansko podporo po bogve komu — je imel lepo pokojnino kot drž. uradnik, zraven pa plačo kot obč. tajnik, — do bil je podpora. Seveda pri nje mu, ki ni imel ne enega otroka, prehrana ni bila ogražena, pač pa preljudi alkohol, ki mu je bil tudi usodepoln.

Veliko enakih slučajev bi se lahko navedlo pri nas, pa v drugie več, in sicer s polnimi imeni. (Op. uređ. Ne samo v Kranjski gori, marveč takorekoč po celi Sloveniji je vse polno takih gorostasnih slučajev. Pa bomo že razkrinkali tudi vsa ta različna županova gnjenja.)

POTOP.

Zgodovinski roman.

Spiral N. Štandlovica. Povestnik Podgorščak.

"Kj, ne!" odvrne Volodijevski. "Hetman jih je poslal domu, ker mu primanjkuje denarja. Toda lahke noč, gospodične! Čas je, da gremo počivati. Naj se ne sanja kateri o Kmiticu z ognjenim mečem v roki..."

Pri teh besedah vstane Volodijevski s klopki in hoče oditi. Komaj pa stopi par korakov proti veži, nastane tam grozen hrup. Nekaj glasov o-suplivo kričati za vrtni:

"Hej, za Boga odprite urao!"

Škrljeta se grozno prestrašijo. Volodijevski skoči v žimnato po sabljo. Ni se utegnil še vrniti, ko je odrinila Terezika zapah in pogleda šlovec je plesnil v sobo ter padel vrticu k nogam.

"Rešite jo, jasni polkovnik..." Ugrabil je gospodično!...

"Katero gospodično?"

"V Vodoktah..."

"Kmitic!" zakriči Volodijevski.

"Da, Kmitic!" ponovi poslanec.

"Kdo si ti?" vpraša Volodijevski.

"Valpet iz Voloktov."

"Ne ga poznamo. Prinašal je sem zdravila za vas..."

Med tem sleze iz peči stari Gaštovič, s pri vrtilih se prikaže dva sinabnika Volodijevskega.

"Ostodajta konje!" zakriči Volodijevski.

"Jeden naj odide po Butrimu, drugi naj mi privede konja..."

"Pri Butrimu sem že bil," reče valpet, "ker do njih je najbližje. Poslali so me semkaj k vam..."

"Kdaj je ugrabil gospodično?" vpraša Volodijevski.

"Sovonar... Tam se še koljejo a sinabniki... Ja pa sem odiral na konju..."

"Kaj? Gospodične je ugrabljenal!" zakriči stari Gaštovič ter si drgne oči.

"Da... Kmitic jo je ugrabil," odvrne Volodijevski. "Jas grem na pomoč!"

Na to se obrne k poslanca.

"Škrljeta k Domasoviču," reče mu, "naj tudi oni pridejo z orožjem."

"Na to kose!" zakriči nekak staro hčerko, "poidite urno v vas budi plemstvo... Tako naj pridite za sabljo... Kmitic je ugrabil gospodično... Kaj? ... Gospod, moj Bog! ... Tudi zasobnik! ... Kaj? ..."

"Ne ni treba, mi sami jih spravimo na noge," reče Volodijevski. "Kmitic so že tukaj!"

Minuto pozneje že zasedejo Volodijevski in dva sinabnika Ogarek in Širuč konje. Jedili so akosi vsi in trkali po vrtilih in oknih.

"Ovčje v roke, proč! Gospodične so ugrabili v Vodoktah! Kmitic je v okolici..." so kričali na vse grlo.

Preplašeno plemstvo je zagrabilo za sabljo in klopki. "Kmitic je v okolici! ... Gospodične je ugrabljenal!"

Kmalu se je vsipalo vse plemstvo na cesto; nekateri peš, drugi na konjih. Nad tolpo slovenskih glav so se leketale v temi sablje, kopja in celo železne vile.

Volodijevski pregleda urno četo, raspolje takoj nekatero na razne strani, s ostalimi pa zdirja proti Vodoktah, da se tam združi s drugimi. Blizu Volmontovic naleti na tolpo oboroženih ljudi!

"Stoj! Kdo ste?" začujejo se glasovi iz tolpe.

"Odviklo kupa v svojo moč. Ljudi ima kakih dve sto a seboj. Gotovo hoče pobrati iz Ljubliče, kar se bo dalo, kar imajo s seboj vozove in dokaj voznih konj. Najbrže ni vedel, da so se vrnili naši iz vojne..."

"To je dobro za nas!" odvrne Volodijevski. "Sedaj nam več ne uide. Koliko pa imate?"

"Mi Butrim jih imamo trideset, Domasovič pa dvakrat toliko..."

"Dobro. Naj odrine petdeset ljudi a puškami pod vašim poveljstvom švart prehod čez močvirje, toda prazno. Ostali pojdite za menoj! Ne zabite seki!"

"Čujemo!"

Četa se jame deliti. Manjši oddelk skokoma k močvirju pod poveljstvom šepavega Jožeta.

Med tem dosepe še nekoliko Butrimov, ki so bili že poprej poslani k plemstvu po okolici.

"Vi ste, gospod polkovnik... Hvala Bogu!" zakličejo poslanci. "Gostevič se gredo... Ali veste, gospod, da je je odpeljal v Ljublič?"

"Vem! Ne uide nam daleč k njo..."

VIII.

Kmitic zasa ni vsil vplodov nevarnosti svojega drugega sina. Brkoma ni vedel, da so se vsilki vrnili iz vojne domov in da mu bo zamogel Volodijevski postaviti toliko taknihnih mož...

Cimdalje več plemstva se je shizalo v Volmontovicah. Tržiti se napredel tudi Gostevič, katere so pričakovali. Volodijevski je vredil svoj oddelk in avas se mu je radovalo pri pogledu na izurjenost, a kakoršna so stopali in stopili v red. Na prvi pogled je spoznal, da so to pravi vojaki, ne pa nezakrta plemstva.

Skokoma se odziral proti Ljubliču, po onem gondu, skoti kateri je jazil Kmitic. Bilo je že precej čer polnoč. Napredel je priplaval na nebo mase čer svetili gasi, čisto in dirajoče vojake. Plemstva pa se je rangovrjalo a nenavadnem dopadku, ki jih je poganjal iz postelje.

"Tu so kaj čisto hešli smajlivi ljudje," reče eden iz Domasovičev. "Mislil smo, da so uhebniki, pa so bili le njegovi rohani!"

"Da," reče nekdo drugi. "Vsakoga dne so hodili prosit v Vodoktah hčerki našloščina."

"Odkod in kake ljudi ima Kmitic pri sebi?"

"Ljudje iz Vodoktah puvije, da so to Kozaki. Verjetno je, da se je odziral Kmitic a Hovanskim ali s Šoltarankom... Dosejal je bil rasbojnik, sedaj pa je pogled ošten lejaljalec..."

"Kako je mogel poizgostiti semkaj Kozake? S tako veliko tolpo ni bil ravno lahek prehod. Prva naša četa, katero bi stročal, bi ga bila vadržala..."

"Moral je iti brkoma skoti gudove, sleer pa, jedi mar malo graščakov, ki imajo Kozake na svojem dvoru! Kdo jih rasloč od sovravnika?"

"Branil se bo," reče eden iz Gostevičev, "ker je hraber in odločen šlovec; toda naš polkovnik ga se všene v kosji rog..."

"Butrimu so tudi prišli, da ga ne izpuste več živga, akuravno bi imel pri tem pasti drug za drugim. Oni so njegovi najkrajši sovravniki."

"Prav, toda čemu ga ubijati... Bojje je, zajeti živga, da imamo vsaj od koga terjati povrnitev škode, ko g oddamo godljo..."

"Kdo bi sedaj mislil na sodišče, ko so ga pa vsi izgubili glava... Ali ste že čuli gospodje pravili, da pride še šved!"

"Bog nas vsi in se nas usmili!... Tega je že manjhalo! Za vsakako vojake in Hmelnickim naj bi prišel še šved!... Potem pa odbije gotovo ljudovlasi poslednja ura..."

"Tih, gospodje!" zakliči Volodijevski.

Vsi umeknejo. Pred seboj zagledajo Ljublič, čegar okna so bila svetljena. Na dvorišču je bile vse polno oboroženih ljudi in konj. Toda nikjer ni bilo opaziti kake straže, kake previdnosti. Brkoma je Kmitic prevedel naupal svoji moči. Volodijevski se je približal in spoznal na mah Kozake, a katerimi se je večkrat bojeval ob častu kenza Jeremija in pozneje pod Radivilom. Tih samosaj:

"Ako so ti Kozaki tujci, je preokoliš ta zločinec zasa vse meje!"

Ukazal je oddelku ustaviti se, da na kar je ogledoval še dalje to gibanje. Nekateri Kozaki so svetili s bakljami, drugi begali na vse strani, hodili iz hiše, pa zopet nazaj, imakali razne reči ter jih nalagali na vozova. Nekateri so gonili konje in govedo iz hlev, klic, krik in povelja so se rasiegale na vse strani.

KAJ VAM JE POTREBNO. BERITE V LASTNO KORIST.

JOHN NEMETH STATE BANK.
1597 SECOND AVE. - NEW YORK, N. Y.